

IV

(EY-sopimuksen, EU-sopimuksen ja Euratom-sopimuksen nojalla ennen 1. joulukuuta 2009 annetut säädökset)

EFTAn VALVONTAVIRANOMAISEN PÄÄTÖS

N:o 471/09/KOL,

annettu 25 päivänä marraskuuta 2009,

valtiontukea koskevien menettelysääntöjen ja aineellisten sääntöjen muuttamisesta 74. kerran lisäämällä niihin uusi luku perusteista koulutukseen myönnettävän, yksittäistä ilmoitusta edellyttävän valtiontuen soveltuvuuden arvioimiseksi

EFTAn VALVONTAVIRANOMAINEN ⁽¹⁾, joka

OTTAA HUOMIOON Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ⁽²⁾ ja erityisesti sen 61–63 artiklan sekä pöytäkirjan 26,

OTTAA HUOMIOON EFTA-valtioiden sopimuksen valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta ⁽³⁾ ja erityisesti sen 24 artiklan ja 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA Valvontaviranomainen varmistaa valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen 24 artiklan nojalla valtiontukea koskevien ETA-sopimuksen määräysten soveltamisen.

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA Valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla valvontaviranomainen antaa tiedonantoja ja suuntaviivoja asioista, joita ETA-sopimus koskee, jos kyseisessä sopimuksessa tai valvonta- ja tuomioistuin sopimuksessa nimenomaisesti näin määrätään tai jos valvontaviranomainen pitää sitä tarpeellisena.

Valvontaviranomainen PALAUTTAA MIELEEN valtiontukea koskevat menettelysäännöt ja aineelliset säännöt, jotka se hyväksyi 19 päivänä tammikuuta 1994 ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Jäljempänä 'valvontaviranomainen'.

⁽²⁾ Jäljempänä 'ETA-sopimus'.

⁽³⁾ Jäljempänä 'valvonta- ja tuomioistuin sopimus'.

⁽⁴⁾ Suuntaviivat ETA-sopimuksen 61 ja 62 artiklan sekä valvonta- ja tuomioistuin sopimuksen pöytäkirjassa 3 olevan 1 artiklan soveltamista ja tulkintemista varten, valvontaviranomainen hyväksynyt ja antanut 19. tammikuuta 1994 (*Euroopan yhteisöjen virallinen lehti* L 231, 3.9.1994, s. 1, ja ETA-täydennysosa N:o 32, 3.9.1994, s. 1). Jäljempänä 'valtiontuen suuntaviivat'. Valtiontuen suuntaviivojen ajantasaistettu versio on saatavilla valvontaviranomaisen verkkosivuilla: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>.

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA Euroopan yhteisöjen komissio, jäljempänä 'komissio', antoi 11 päivänä elokuuta 2009 tiedonannon perusteista koulutukseen myönnettävän, yksittäistä ilmoitusta edellyttävän valtiontuen soveltuvuuden arvioimiseksi ⁽⁵⁾.

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA Kyseinen tiedonanto on merkityksellinen myös Euroopan talousalueen kannalta.

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA ETA:n valtiontukisääntöjen yhtenäisen soveltaminen on varmistettava koko Euroopan talousalueella.

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA ETA-sopimuksen liitteen XV lopussa olevan luvun "YLEISTÄ" II kohdan mukaan valvontaviranomaisen on komissiota kuultuaan annettava säädökset, jotka vastaavat komission antamia säädöksiä.

VALVONTAVIRANOMAINEN on kuullut komissiota.

Valvontaviranomainen PALAUTTAA MIELEEN, että se on kuullut EFTA-valtioita 2 päivänä lokakuuta 2009 päivätyllä kirjeellä (tapausnumerot 532318, 532294 ja 532322),

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Muutetaan valtiontuen suuntaviivoja sisällyttämällä niihin uusi luku perusteista koulutukseen myönnettävän, yksittäistä ilmoitusta edellyttävän valtiontuen soveltuvuuden arvioimiseksi. Uusi luku on tämän päätöksen liitteenä.

⁽⁵⁾ EUVL C 188, 11.8.2009, s. 1.

2 artikla

Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen.

Tehty Brysselissä 25 päivänä marraskuuta 2009.

EFTAn valvontaviranomaisen puolesta

Per SANDERUD
Puheenjohtaja

Kurt JÄGER
Kollegion jäsen

LIITE

**PERUSTEET KOULUTUKSEEN MYÖNNETTÄVÄN, YKSITTÄISTÄ ILMOITUSTA EDELLYTTÄVÄN
VALTIONTUEN SOVELTUVUUDEN ARVIOIMISEKSI ⁽¹⁾**

1. Johdanto

1. Koulutuksella on yleensä myönteisiä ulkoisvaikutuksia koko yhteiskuntaan, sillä se tuottaa lisää ammattitaitoisia työntekijöitä, joiden joukosta yritykset voivat valita työvoimansa, ja parantaa talouden kilpailukykyä sekä edistää innovatiivisempaa tietoyhteiskuntaa.
2. Yritykset saattavat kuitenkin tarjota työntekijöilleen koulutusta vähemmän kuin olisi optimaalista yhteiskunnan kannalta, jos työntekijät voivat vapaasti vaihtaa työnantajaa ja muut yritykset voivat hyötyä toisten yritysten kouluttamien työntekijöiden palkkaamisesta. Tämä koskee erityisesti koulutusta, joka kohdistuu yrityksestä toiseen siirrettävissä oleviin taitoihin. Valtiontuella voidaan luoda työnantajille lisäkannustimia tarjota koulutusta yhteiskunnallisesti suotavalla tasolla.
3. Tässä luvussa esitetään ohjeita perusteista, joita EFTAn valvontaviranomainen, jäljempänä 'valvontaviranomainen', aikoo soveltaa koulutustukeen liittyvien toimenpiteiden arvioinnissa. Ohjeilla pyritään valvontaviranomaisen perustelujen läpinäkyvyyteen ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden varmistamiseksi. ETA-sopimuksen liitteen XV 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettuun säädöksen (Asetus (EY) N:o 800/2008, annettu 6 päivänä elokuuta 2008, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus)) ⁽²⁾, sellaisena kuin se on mukautettuna ETA-sopimuksen pöytäkirjalla 1 ⁽³⁾ (jäljempänä 'yleinen ryhmäpoikkeusasetus'), 6 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaisesti näitä ohjeita sovelletaan jokaiseen yksittäiseen koulutustukeen riippumatta siitä, onko kyseessä tapauskohtaisesti vai tukiohjelman perusteella myönnetty tuki, jos tuen avustusekvivalentti on yli 2 miljoonaa euroa koulutushanketta kohden.
4. Näissä ohjeissa määriteltyjä perusteita ei sovelleta mekaanisesti, vaan valvontaviranomainen toteuttaa arvioinnin suhteessa kilpailun vääristymisen riskiin. Riskin perusteella määräytyy myös se, millaisia tietoja valvontaviranomainen edellyttää. Analyysin kattavuus riippuu asian luonteesta.

2. Tuen myönteiset vaikutukset*2.1. Markkinoiden toimintapuuhteiden olemassaolo*

5. Ammattitaitoiset työntekijät lisäävät osaltaan yritysten tuottavuutta ja kilpailukykyä. On kuitenkin monia syitä siihen, miksi työnantajat ja työntekijät saattavat investoida koulutukseen liian vähän. Työntekijät voivat rajoittaa koulutukseen investointia, jos he ovat haluttomia ottamaan riskejä, jos heillä on rahoituksen suhteen ongelmia tai jos heidän on vaikea saada hankkimansa osaamisen taso tulevien työnantajien tietoon.
6. Yritykset saattavat pidättäytyä tarjoamasta työntekijöilleen koko yhteiskunnan kannalta optimaalista määrää koulutusta. Tämä johtuu koulutuksen myönteisiin ulkoisvaikutuksiin liittyvästä markkinoiden toimintapuuhteesta ja yritysten vaikeuksista saada hyötyä koulutuksesta, jos työntekijät voivat vapaasti vaihtaa työnantajaa. Yritykset saattavat investoida koulutukseen vähemmän, jos ne pelkäävät, että koulutusta saanut työntekijä lähtee yrityksestä ennen kuin yritys on saanut investointinsa takaisin. Yritykset saattavat olla haluttomia tarjoamaan riittävää koulutusta työntekijöilleen, jos koulutus ei tuota nopeasti tulosta, jos kyseessä ei ole yrityksen tarpeita vastaava erityiskoulutus tai jos työ sopimuksessa ei ole sopimusehtoa, jonka mukaan koulutusta saanut työntekijä ei saa vapaasti lähteä yrityksestä ennen kuin koulutuskustannukset on kuoletettu tai ne (tai osa niistä) on korvattu.
7. Vaikka yritykset pystyisivätkin saamaan investointinsa täysimääräisenä takaisin, ne saattavat investoida koulutukseen liian vähän, jos niille itselleen koituvat hyödyt ovat koko yhteiskunnalle koituvia hyötyjä pienemmät. Koulutuksella voi olla tällaisia myönteisiä ulkoisvaikutuksia etenkin silloin, kun koulutus parantaa siirrettäviä taitoja eli taitoja, joita voidaan hyödyntää useammassa kuin yhdessä yrityksessä. Erityiskoulutus sen sijaan lisää tuottavuutta ainoastaan tietyssä yrityksessä, ja yritykset voivat hyötyä siitä helposti ⁽⁴⁾. Näin ollen erityiskoulutuksen myönteiset ulkoisvaikutukset eivät ole yhtä selviä kuin yleiskoulutuksen.

⁽¹⁾ Tämä luku vastaa Euroopan yhteisöjen komission tiedonantoa – Perusteista koulutukseen myönnettävän, yksittäistä ilmoitusta edellyttävän valtiontuen soveltuvuuden arvioimiseksi 2009/C 188/01 (EUVL C 188, 11.8.2009, s. 1).

⁽²⁾ EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3. Valvontaviranomainen soveltaa tässä luvussa esitettyjä periaatteita soveltuvin osin mutta vähemmän yksityiskohtaisesti suurelle yritykselle myönnettävään 2 miljoonan euron raja-arvon alittavaan tapauskohtaiseen koulutustukeen.

⁽³⁾ ETA:n sekakomitean päätös N:o 120/2008, tehty 7.11.2008 (EUVL L 339, 18.12.2008, s. 111, ja ETA-täydennysosa N:o 79, 18.12.2008), tuli voimaan 8.11.2008.

⁽⁴⁾ Yritykset voivat kuitenkin hyötyä myös yleiskoulutuksen ulkoisvaikutuksista sisällyttämällä työ sopimuksiin erityisehdon, joka edellyttää koulutusta saaneen työntekijän pysyvän yrityksen palveluksessa määrätyn ajan sen jälkeen, kun hän on saanut kyseistä koulutusta.

8. Epäedullisessa asemassa olevien tai alentuneesti työkykyisten työntekijäryhmien⁽¹⁾ koulutuksesta aiheutuvat korkeammat kustannukset ja siitä saatavan hyödyn epävarmuus saattavat johtaa siihen, että yritykset tarjoavat näille ryhmille vähemmän koulutusta. Epäedullisessa asemassa olevien tai alentuneesti työkykyisten työntekijöiden koulutuksella voidaan kuitenkin yleensä olettaa olevan myönteisiä ulkoisvaikutuksia koko yhteiskuntaan⁽²⁾.
9. EFTA-valtioiden olisi osoitettava sellainen markkinoiden toimintapuute, joka oikeuttaa tukeen. Valvontaviranomainen kiinnittää analyysissään huomiota muun muassa seuraaviin tekijöihin:
1. Koulutuksen luonne: – onko kyseessä erityiskoulutus vai yleiskoulutus yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan mukaisesti: Yksittäinen koulutushanke voi koostua sekä yleis- että erityiskoulutuksesta; yleiskoulutuksella on enemmän myönteisiä ulkoisvaikutuksia.
 2. Koulutuksessa saavutettujen taitojen siirrettävyys: Mitä paremmin taidot ovat siirrettävissä, sitä todennäköisempiä ovat myönteiset ulkoisvaikutukset. Koulutuksen katsotaan tarjoavan siirrettäviä taitoja, jos esimerkiksi:
 - a) useat eri riippumattomat yritykset järjestävät koulutusta yhdessä, tai siitä voivat hyötyä eri yritysten työntekijät;
 - b) koulutuksesta saa todistuksen, se johtaa tunnustettuun tutkintoon tai viranomainen tai julkinen laitos on hyväksynyt sen;
 - c) koulutus on tarkoitettu työntekijäryhmille, joiden vaihtuvuus kyseisessä yrityksessä tai toimialalla on suuri;
 - d) koulutuksesta voi olla työntekijälle hyötyä hänen nykyisen työnsä ulkopuolella (tulevissa työtehtävissä muissa yrityksissä, sosiaalisessa elämässä, hyvinvoinnin kannalta jne.).
 3. Koulutukseen osallistujat: Alentuneesti työkykyisten tai epäedullisessa asemassa olevien työntekijäryhmien ottaminen koulutuksen piiriin voi lisätä koulutuksen myönteisiä ulkoisvaikutuksia.

2.2. Valtiontuki tarkoituksenmukaisena välineenä

10. Valtiontuki ei ole ainoa EFTA-valtioiden käytettävissä oleva väline, jolla voidaan tukea koulutusta. Suurin osa koulutuksesta tarjotaan koulutusjärjestelmien kautta (esimerkiksi yliopistot, koulut, valtion viranomaisten toteuttama tai tukema ammattikoulutus). Ihmiset voivat myös kouluttaa itseään joko työnantajan tuella tai ilman.
11. Jos EFTA-valtio on muita toimintamalleja harkittuaan todennut tietyille yritykselle myönnettävän valtiontuen kaltaisen valikoivan välineen edut, kyseisiä toimenpiteitä pidetään tarkoituksenmukaisena välineenä. Valvontaviranomainen ottaa huomioon erityisesti EFTA-valtion ehdotetusta toimenpiteestä mahdollisesti laatiman vaikutustenarvioinnin.

2.3. Tuen kannustava vaikutus ja välttämättömyys

12. Koulutukseen myönnettävän valtiontuen johdosta tuensaajan on muutettava käyttäytymistään tarjoamalla enemmän ja/tai parempaa koulutusta kuin mitä se olisi tarjonnut ilman tukea. Jos suunniteltujen koulutustoimien määrä ei kasva tai niiden laatu parane, tuella ei katsota olevan kannustavaa vaikutusta.
13. Kannustavan vaikutuksen kartoittamiseksi laaditaan niin sanottu kontrafaktuaalinen analyysi, jossa verrataan koulutussuunnitelmia tuen kanssa ja ilman tukea. Useimmat työnantajat pitävät työvoimansa kouluttamista välttämättömänä varmistaa yritystensä asianmukaisen toiminnan. Ei kuitenkaan voida olettaa, että koulutukseen, etenkin erityiskoulutukseen, tarvitaan aina valtiontukea.
14. EFTA-valtion on osoitettava valvontaviranomaiselle, että tukeen liittyy kannustava vaikutus ja että tuki on välttämätöntä. Ensiksi tuensaajan on toimitettava tukihakemus kyseiselle EFTA-valtiolle ennen koulutushankkeen aloittamista. Toiseksi EFTA-valtion on osoitettava, että valtiontuki lisää koulutushankkeen laajuutta tai osallistujamäärää taikka parantaa sen laatua verrattuna tilanteeseen, jossa tukea ei myönnetä. Tuen avulla tarjottu lisäkoulutus voidaan osoittaa esimerkiksi koulutustuntien tai -kurssien suurempana määränä, suurempana osanottajamääränä, siirtymisenä yritys-kohtaisesta koulutuksesta yleiskoulutukseen tai tiettyjen epäedullisessa asemassa olevien tai alentuneesti työkykyisten työntekijäryhmien lisääntyneenä osallistumisena koulutukseen.

⁽¹⁾ Alentuneesti työkykyiset ja epäedullisessa asemassa olevat työntekijät määritellään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklassa.

⁽²⁾ Esimerkiksi yhteiskunta antaa enemmän arvoa nuorten ja heikosti koulutettujen työntekijöiden koulutukselle kuin yritykset näiden ryhmien kuvitellun tai todellisen alhaisemman tuottavuuden vuoksi.

15. Valvontaviranomainen kiinnittää analyysissään huomiota muun muassa seuraaviin tekijöihin:

- a) koulutuksen kustannuksia, budjettia, osanottajia, sisältöä ja aikataulua koskevat tuensaajan sisäiset asiakirjat, joissa on esitetty tilanne tuen kanssa ja ilman tukea;
- b) työnantajien oikeudellinen velvoite tarjota tietyn tyyppistä koulutusta (esimerkiksi turvallisuuskoulutusta): jos tällainen velvoite on olemassa, valvontaviranomainen yleensä katsoo, ettei tuella ole kannustavaa vaikutusta;
- c) ehdotetun hankkeen uskottavuus, joka voidaan osoittaa esimerkiksi vertaamalla hanketta edellisvuosien koulutusbudjetteihin;
- d) koulutusohjelman ja tuensaajan liiketoimintojen välinen yhteys: Mitä läheisempi näiden välinen yhteys on, sitä epätodennäköisempi on tuen kannustava vaikutus. Esimerkiksi tietyllä alalla uuden teknologian käyttöönottoon liittyvällä koulutuksella ei todennäköisesti ole kannustavaa vaikutusta, sillä yritysten on pakko antaa työntekijöilleen tällaista koulutusta.

2.4. Tuen oikeasuhteisuus

16. EFTA-valtion on osoitettava, että tuki on välttämätöntä ja että sen määrä on rajattu vähimmäismäärään tuen tavoitteen saavuttamiseksi.

Tukikelpoiset kustannukset on laskettava yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklan mukaisesti ja ne on rajattava sellaisista koulutustoimista johtuviin kustannuksiin, joita ei olisi toteutettu ilman tukea.

EFTA-valtioiden olisi esitettävä todisteet siitä, ettei tuen määrä ylitä tukikelpoisten kustannusten sitä osuutta, jota yritys ei pysty saamaan takaisin⁽¹⁾. Tuki-intensiteetit eivät missään tapauksessa saa koskaan ylittää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 39 artiklassa säädettyjä tuki-intensiteettejä, ja niitä sovelletaan tukikelpoisiin kustannuksiin⁽²⁾.

3. Tuen kielteiset vaikutukset

17. Jos tuki on oikeasuhteista tuen tavoitteen saavuttamiseksi, tuen kielteiset vaikutukset ovat todennäköisesti vähäisiä ja kielteisten vaikutusten analysointi saattaa olla tarpeetonta⁽³⁾. Vaikka tuki olisi tietylle yritykselle välttämätöntä ja oikeasuhteista tarjottavan koulutuksen lisäämiseksi, tuki voi joissakin tapauksissa johtaa tuensaajan käyttäytymisen muuttumiseen tavalla, joka vääristää merkittävästi kilpailua. Tällaisissa tapauksissa valvontaviranomainen suorittaa perusteellisen kilpailun vääristymistä koskevan analyysin. Tuen aiheuttama kilpailun vääristymisen laajuus voi vaihdella tuen ominaispiirteiden ja vaikutusalaan kuuluvien markkinoiden ominaispiirteiden mukaan⁽⁴⁾.

18. Vääristymien todennäköisyyteen ja laajuuteen vaikuttavia tuen ominaispiirteitä ovat:

- a) selektiivisyys;
- b) tuen suuruus;
- c) tuen toistuvuus ja kesto;
- d) tuen vaikutus yrityksen kustannuksiin.

19. Esimerkiksi tuetulla koulutusohjelmalla, jolla kannustetaan jonkin EFTA-valtion yrityksiä lisäämään koulutusta, on todennäköisesti erilainen vaikutus markkinoihin kuin yksittäiselle yritykselle koulutuksen lisäämiseen myönnettävällä suurella tuella. Jälkimmäinen todennäköisesti vääristää kilpailua merkittävämmän, koska tuensaajan kilpailijoiden kilpailukyky heikkenee⁽⁵⁾. Vääristyminen on jopa suurempaa, jos koulutuskustannukset muodostavat suuren osan tuensaajan liiketoiminnan kokonaiskustannuksista.

⁽¹⁾ Tämä vastaa sitä osuutta koulutuksen lisäkustannuksista, jota yritys ei pysty saamaan takaisin hyötymällä suoraan työntekijöidensä koulutuksessa hankkimista taidoista.

⁽²⁾ Katso myös nykyinen oikeuskäytäntö, esim. C 35/2007, koulutustuki Belgian Gentissä toimivalle Volvo Carsille, Saksan toimenpiteistä DHL:n ja Leipzig/Hallen lentoaseman hyväksi, 23 päivänä heinäkuuta 2008 tehty komission päätös 2008/948/EY (EUVL L 346, 23.12.2008, s. 1) ja valtiontuesta C 14/06, jonka Belgia aikoo myöntää General Motors Belgiumin (Antwerpen) hyväksi, 4 päivänä huhtikuuta 2007 tehty komission päätös 2007/612/EY (EUVL L 243, 18.9.2007, s. 71).

⁽³⁾ Jos työmarkkinat toimitusvälineinä täydellisesti, työntekijät voisivat pyytää suurempaa palkkaa saamassaan koulutuksessa hankkimansa taitojen ansiosta ja hyötymällä koulutuksen myönneistä ulkoisvaikutuksista.

⁽⁴⁾ Tuki voi vaikuttaa useisiin markkinoihin, koska tuen vaikutus ei välttämättä rajoitu niihin markkinoihin, joilla tuensaaja toimii, vaan voi vaikuttaa myös muihin markkinoihin, kuten tuotannon tekijämarkkinoihin.

⁽⁵⁾ On kuitenkin syytä huomata, että yhdessä EFTA-valtiossa koko toimialalle myönnettävä koulutustuki voi vääristää sopimuspuolten välistä kauppaa.

20. Markkinoiden ominaispiirteet voivat tarjota tarkemman käsityksen tuen todennäköisestä vaikutuksesta, ja valvontaviranomainen kiinnittää niitä arvioidessaan huomiota muun muassa seuraaviin seikkoihin:
- markkinoiden rakenne;
 - toimialan tai tuotannonalan ominaispiirteet.
21. Markkinoiden rakennetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota markkinoiden keskittymiseen, yritysten kokoon ⁽¹⁾, tuotteiden eriyttämisasteeseen ⁽²⁾ ja markkinoille tulon ja sieltä poistumisen esteisiin. Markkinaosuudet ja markkinoiden keskittymisasteet lasketaan sen jälkeen, kun merkitykselliset markkinat on määritelty. Yleensä mitä vähemmän markkinoilla on yrityksiä, sitä suurempia ovat niiden markkinaosuudet ja sitä vähemmän on odotettavissa kilpailua ⁽³⁾. Jos tuen vaikutusalaan kuuluvat markkinat ovat keskittyneet ja niille tulo on vaikeaa ⁽⁴⁾ ja jos tuensaaja on merkittävä toimija markkinoilla, tällöin kilpailijat todennäköisemmin joutuvat muuttamaan käyttäytymistään tuen seurauksena.
22. Toimialan ominaispiirteitä tarkastellessaan valvontaviranomainen kiinnittää huomiota muun muassa siihen, kuinka tärkeää koulutettu työvoima on yritykselle, onko toimialalla ylikapasiteettia ja onko markkinat tuotannonalalla kasvavat, pitkälle kehittyneet vai taantuvat. Lisäksi otetaan huomioon kilpailijoiden koulutukseen soveltamat rahoitusstrategiat (valtiontuki, työntekijät, työnantajat). Esimerkiksi taantuvalla tuotannonalalla myönnettävä koulutustuki saattaa lisätä kilpailun vääristymisriskiä pitämällä tehottomasti toimivan yrityksen toiminnassa.
23. Koulutustuki voi tietyissä tapauksissa johtaa kilpailun vääristymiseen markkinoille tulon ja markkinoilta poistumisen, kauppiaan kohdistuvien vaikutusten sekä koulutusinvestointien syrjäyttämisen osalta.

Markkinoille tulo ja markkinoilta poistuminen

24. Kilpailukykyisillä markkinoilla yritykset myyvät tuotteita, joista ne saavat voittoa. Koska valtiontuki muuttaa kustannuksia, se vaikuttaa kannattavuuteen ja siten mahdollisesti yrityksen päätökseen siitä, tarjoaako se tiettyä tuotetta. Esimerkiksi tuotannon juoksevia kustannuksia, kuten henkilöstön koulutuskustannuksia, pienentävä valtiontuki tekee houkuttelevammaksi yrityksille, joilla muuten olisi heikot kaupalliset näkymät, tulla markkinoille tai tuoda markkinoille uusia tuotteita, mistä puolestaan on haittaa tehokkaammin toimivien kilpailijoiden tuotteille.
25. Valtiontuen saatavuus voi myös vaikuttaa yrityksen päätökseen vetäytyä markkinoilta, joilla se jo toimii. Koulutukseen myönnettävä valtiontuki voi pienentää tappioita ja mahdollistaa yrityksen pysymisen markkinoilla pidempään, jolloin muut, tehokkaammin toimivat, tukea saamattomat yritykset saattavat joutua vetämään tuotteitaan pois markkinoilta.

Vaikutus kauppaan

26. Valtiontuki koulutukseen voi johtaa joidenkin alueiden hyötymiseen suotuisammista tuotanto-olosuhteista. Tämän seurauksena kauppavirrat voivat suuntautua tuetuille alueille.

Koulutusinvestointien syrjäyttäminen

27. Markkinoilla selviytyminen ja voittojen maksimointi kannustavat yrityksiä investoimaan henkilöstön koulutukseen. Kilpailijoiden investoinnit koulutukseen vaikuttavat myös siihen, kuinka paljon kukin yritys on halukas investoimaan koulutukseen. Valtion tukemat yritykset saattavat vähentää omien investointiensä määrää. Toisaalta jos tuki kannustaa tuensaajaa investoimaan koulutukseen enemmän, kilpailijat saattavat reagoida vähentämällä omia koulutusmenojaan. Jos tuensaajat tai niiden kilpailijat käyttävät saman tavoitteen saavuttamiseen vähemmän rahaa silloin kun tukea on saatavilla kuin tilanteessa ilman tukea, tuki syrjäyttää yritysten yksityisiä investointeja henkilöstön kouluttamiseen.

4. Myönteisten ja kielteisten seikkojen välinen tasapaino päätöksenteossa

28. Analyysissa arvioidaan lopuksi, kuinka paljon tuen myönteiset vaikutukset ovat sen kielteisiä vaikutuksia suuremmat. Kutakin toimenpidettä arvioidaan tapauskohtaisesti. Punnitakseen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia valvontaviranomainen arvioi niitä ja tekee yleisarvioinnin niiden vaikutuksista tuottajiin ja kuluttajiin kaikilla vaikutusalueeseen kuuluvilla markkinoilla. Jos kvantitatiivisia tietoja ei ole helposti saatavilla, valvontaviranomainen käyttää arvioinnissa kvalitatiivisia tietoja.
29. Valvontaviranomainen todennäköisesti ottaa myönteisemmän kannan ja siten hyväksyy suuremman kilpailun vääristymisen, jos tuki on välttämätöntä, hyvin kohdennettua ja oikeasuhteista, jotta tietty yritys pystyy lisäämään koulutus-toimiaan, ja jos yhteiskunta hyötyy tarjotusta lisäkoulutuksesta tuensaajaa enemmän.

⁽¹⁾ Yrityskoko voidaan ilmaista markkinaosuutena sekä liikevaihtona ja/tai työntekijöiden määränä.

⁽²⁾ Mitä vähäisempää tuotteiden eriyttäminen on, sitä suurempi vaikutus tuella on kilpailijoiden voittoihin.

⁽³⁾ On kuitenkin tärkeää huomata, että joillakin markkinoilla on kilpailua, vaikka niillä toimivia yrityksiä on vähän.

⁽⁴⁾ On kuitenkin syytä huomata, että joskus tuella voidaan auttaa yrityksiä voittamaan markkinoille tulon esteet ja edistää uusien yritysten tuloa markkinoille.